

Motion till riksdagen 2021/22:3103

av Cecilia Widegren och Ann-Britt Åsebol (båda M)

Utlandssvenskar berikar handel och främjar export

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omgående se över regelverk inom försäkringsområdet som möjliggör för fler utlandsstationerade och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över helheten för svensk personal och deras medföljande och familjers livssituation i den svenska exportstrategin och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rätten till tjänstledighet för utlandsstationering som främjar Sverige och svensk ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rätten till arbetstillstånd för den medföljande för att Sverige i alla lägen bör företräda arbetslinjen för alla och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om rätten till tjänstepension ska vara en del av giftorättsgods, enligt motionens intentioner, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om skolpengen kan följa med fler elever när föräldrar utlandsstationerats och om att ge detta en särskild prövning med tidsintervall för att möjliggöra för fler familjer att hålla samman, enligt motionens intentioner, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett litet starkt exportberoende land i norra Europa. Handelsfrämjande och goda relationer till vår omvärld är helt avgörande för svensk ekonomi. Många svenska företag har huvuddelen av sina kunder utanför Sveriges gränser. Därför blir det avgörande för svenska jobb att relationer, främjande och tydliga exportstrategier fungerar fullt ut.

En viktig komponent för en handelsnation som Sverige som bygger ekonomi, trygghet och säkerhet genom relationer med andra länder, är att svenskar är villiga att följa med ut i världen för att på det sättet stärka arbetet ytterligare. Därav vikten av att se till att svenskars möjligheter i världen, ges förutsättningar för att göra det möjligt.

Det kan sägas att antalet tjänster utomlands synes ha en nedåtgående trend då företagen av kostnadsskäl väljer att anställa personal lokalt. Det kan vara bra för företaget och aktieägarna men är dåligt för Sverige då det behövs fler svenskar med internationell erfarenhet. Dessutom är det tyvärr så att det inom många verksamheter, offentliga som privata näringslivet, helt enkelt blir en nackdel att ha medföljande och familj då man blir för dyr för arbetsgivaren.

Svenskar som tjänstgör i svenska företag utomlands är en viktig länk i kedjan för den svenska välfärden. Utan deras insatser skulle exporten vara mindre. Alla dessa mycket hårt arbetande svenskar och deras familjer, som utsätts för provningar, förtjänar rimlighet och långsiktighet.

Det är därför tid att överväga en del förslag för att förbättra möjligheten, t ex för kvinnor, både inom privat och offentlig verksamhet, att tjänstgöra utomlands. Internationell erfarenhet är som bekant allt som oftast ett måste för att nå högre positioner.

En anledning till att kvinnor tackar nej är hänförlig till familjesituationen och familjeekonomin. Inte sällan har kvinnor lägre lön än sin respektive och även om de har lika eller högre lön än sina män är män inte lika villiga att låta sin karriär vila. Ofta blir frågan hur familjens ekonomi påverkas.

Det är viktigt att adressera medföljandefrågan. Idag tvingas medföljande acceptera att säga upp sig, då tjänstledighet är ovanligt, och att bli utförsäkrade. SGI sätts ned till noll efter kort tid utomlands. Ersättningar som utbetalas för medföljande (om sådan ges) läggs på den som har tjänsten, vilket bidrar till ökad känsla av beroende. I statlig anställning t ex är medföljandetillägget helt oberoende av den medföljandes tidigare inkomster eller bakgrund. Här kan övervägas om det går att ta hänsyn till tidigare inkomster; det är ju allt som oftast hela familjens ekonomi som påverkas.

Vidare bör diskuteras utökad rätt till tjänstledighet för medföljare. Rätt till tjänstledighet skulle kunna vara en grundläggande rätt i tre år med möjlighet till förlängning upp till fem år. Idag kan vissa medföljare få rätt till tjänstledighet om de arbetar inom offentlig sektor, men det är snålare i den privata sektorn.

En viktig fråga är att medföljande måste kunna arbeta på stationeringsorten. Här bör Sverige öka ambitionen för rätten till arbetstillstånd för medföljande, oavsett medföljandes status som make/maka eller sambo.

Tyvärr händer det att förhållanden går i kras under utlandstjänstgöring. Stora familjeförändringar med den ene personen som uppslukas av sitt arbete medan medföljande ofta blir hemmavid utan socialt nätverk. Medföljande riskerar att få en väsentligt sämre ekonomisk situation efter en separation. Därför bör det t ex övervägas att tjänstepension betraktas som giftorättsgods vid skilsmässa. Kommer man dessutom hem till arbetslöshet eller sjukskrivning (SGI nedsatt till noll) kan medföljande hamna i en mycket svår ekonomisk situation.

Minska arbetsgivarens kostnader vid utlandsstationering genom att låta skolpengen följa med barnen till skolan utomlands. Idag går skolpengen med endast om en skola utomlands följer svensk läroplan. Det finns idag 18 sådana skolor. Många internationella skolor håller hög nivå, ibland högre än svenska, och reglerna borde därför ses över.

Skolpengen ska dock inte kunna ges för hur lång tid som helst då kommunen inte får motsvarande skatteintäkter, med undantag för diplomater som fortsätter betala skatt i hemkommunen. Fem år med möjlighet till förlängning efter särskild prövning, kan tittas vidare på. Därtill behöver frågan om översättning av betyg från utländska skolor ses över. I dag kan elever missgynnas som har utländsk högstadie- eller gymnasieexamen.

Vad motionen omfattar bör ges regeringen tillkänna.

Cecilia Widegren (M)

Ann-Britt Åsebol (M)